

Ett nytt säkerhetspolitiskt läge kräver nytt ledarskap

2016-12-08

Inledning

En oroligare omvärld

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i. Med en orolig omvärld ställs nya krav på ansvar och handlingskraft för Sveriges säkerhet. Det blir ännu viktigare att värna vårt närområde och att stå upp för frihet och demokrati.

Den senaste tidens relativt snabba förändring av säkerhetsläget i vår omvärld betyder att många geopolitiska sanningar kan behöva omprövas. Vi kan inte längre ta tidigare antaganden för givna. Det gäller den ökade osäkerheten kring den transatlantiska länken efter presidentvalet i USA. Det gäller Brexit och att Storbritannien, EU:s största militära makt, i framtiden inte kommer att vara en del av unionen. Det gäller det förödande krig som pågår i Mellanöstern med fortgående bombningar mot civila mål, med Daesh som terroriserar och sprider skräck, vilket medför ofattbart lidande för alla drabbade och driver miljoner människor på flykt.

Annekteringen av Krim – nytt säkerhetspolitiskt läge i Europa

Den oroande utvecklingen gäller även Vladimir Putins allt mer aggressiva Ryssland och vilka konsekvenser den ryska ledningens agerande får för vårt absoluta närområde. Den olagliga annekteringen av Krim, när Ryssland bröt mot Helsingforsavtalet och den okränkbara principen att kartans gränser inte ska ritas om med militära medel, skapade ett nytt säkerhetspolitiskt läge i Europa.

Hybridhot, cyberattacker och upprepade militära kränkningar

De ryska aggressionerna har fortsatt och ökat i intensitet. Kriget i östra Ukraina, det ökade antalet kränkningar av svenskt, finländskt och baltiskt luftrum, oanmälda militära övningar och utplaceringen av kärnvapenrobotar i Kaliningrad är exempel på händelser som inte kan ses som isolerade företeelser.

Tillsammans utgör Putins handlingar en systematisk utmaning av den säkerhetspolitiska ordning som varit gällande i Europa sedan andra världskriget. Kopplat till de allvarliga informationsstörningar och påverkanskampanjer vi ser från Ryssland ger det en samlad bild av att säkerhetshotet mot Sverige är större nu än på länge. Detta kräver att vi agerar.

Nytt säkerhetspolitiskt läge kräver ökad försvarsförmåga

Säkerhet byggs långsiktigt och i globala forum som FN, där Sveriges plats i säkerhetsrådet kommer att vara värdefull den kommande tiden. Men Centerpartiet anser att det krävs mer för att säkerställa trygghet och säkerhet i vårt närområde och för att stärka svensk försvarsförmåga.

Det nya säkerhetspolitiska läget kräver att Sveriges försvarsförmåga stärks både på kort och lång sikt. Beredskapen måste bli bättre och försvarsanslagen öka. Vi behöver tydligare möta och markera mot ryska aggressioner. Det är också helt nödvändigt att stärka vårt samarbete med andra länder, inte minst genom ett fördjupat säkerhetspolitiskt samarbete genom ett medlemskap i Nato. Ett medlemskap vi gärna ser att Sverige söker tillsammans med Finland och i brett politiskt samförstånd.

Utan ett tydligt ledarskap, utan handling, riskerar Sverige att svepas med i de geopolitiska omvälvningar vi nu ser. Centerpartiet vill att Sverige återtar initiativet. I denna rapport presenterar vi förslag i syfte att bättre rusta Sverige för att möta en allt mer osäker omvärld. Ett nytt säkerhetspolitiskt läge kräver ett nytt ledarskap för Sverige.

Centerpartiet föreslår:

- För att på kort sikt snabbt kunna öka vår försvarsförmåga behöver regeringen uppdra till berörda myndigheter att göra en säkerhetsinventering; kartlägga och vidta de ytterligare kapacitetshöjande åtgärder som krävs för att möta ett nytt säkerhetspolitiskt läge.
- För att på medellång sikt kunna öka vår försvarsförmåga måste en ny försvarsberedning inkallas, som kan påbörja sitt arbete tidigt 2017. Denna försvarsberedning behöver ha som målsättning att i ett första steg öka försvarsanslagen till det nordiska snittet.
- Med det säkerhetspolitiska läge som Sverige och våra grannar nu befinner oss i behöver regeringen markera mot byggande av Nord Stream II. Strategiskt viktiga hamnar i Sverige kan inte upplåtas till främmande makt som i närtid uppvisat ett aggressivt beteende.
- Sverige måste höja rösten för fortsatta sanktioner på EU-nivå mot Ryssland.
- Sverige behöver inleda en process för att i brett politiskt samförstånd söka medlemskap i Nato. Regeringen bör inleda en dialog med Finland om hur en fortsatt process till ett Nato-medlemskap ska se ut.

Sveriges försvarsförmåga

Det finns idag en bred samsyn i Sverige om behovet av att kunna försvara vår territoriella integritet. Sannolikheten för ett angrepp mot Sverige är låg men hoten mot vår säkerhet är mer påtagliga nu än för bara några år sedan.

Vi skulle påverkas av händelser i Baltikum. Det slår utredningen *Säkerhet i ny tid – en rapport om Sveriges internationella försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten* fast. Ett eventuellt angrepp på våra grannländer i Baltikum skulle påverka svenska intressen och sannolikt även svenskt territorium, inte minst Gotland och strategiskt viktiga kustnära städer på fastlandet.

Centerpartiet tog ansvar genom att delta i den försvarsöverenskommelse som slöts med fyra andra partier 2015. Utan ansvarstagande allianspartier skulle det reella tillskottet till svenskt försvar inte ha kommit till stånd. Men den senaste tidens utveckling i vårt närområde gör att behoven av resursförstärkningar återigen aktualiserats.

Sveriges totalförsvarsförmåga behöver stärkas ytterligare och ett helhetsgrepp måste tas, fungerande civila sektorer kopplade till försvarsförmågan är avgörande. Det handlar således om det militära försvaret men även om och hur den civila planeringen ser ut.

Den modernisering av försvaret som inletts måste fortsätta, personal- och materietillgången säkras. Därtill måste vi kunna visa större motståndskraft mot informationskrig, cyberattacker och andra destabiliserande åtgärder. Detta kräver såväl bättre beredskap hos våra myndigheter som höjda försvarsanslag.

Bättre beredskap

Säkerhetsläget i vårt närområde gör att Sverige måste vidta kapacitetshöjande åtgärder i närtid för att snabbt stärka vår egen förmåga, militärt och civilt. Exempelvis måste Försvarsmakten, FRA, MSB och SÄPO inventera och se vilka åtgärder som krävs och som kan vidtas i absolut närtid för att öka nivån. Det kan exempelvis gälla hur sjukvårdskedjan fungerar och hur livsmedelsförsörjningen kan säkras.

Sverige måste också kunna möta hybridhot i form av bland annat påverkanskampanjer och cyberattacker. Traditionella såväl som sociala medier liksom privata företag och myndigheter drabbas av denna typ av hot och Sverige måste förbereda sig bättre och mer resolut för det förändrade säkerhetsläget.

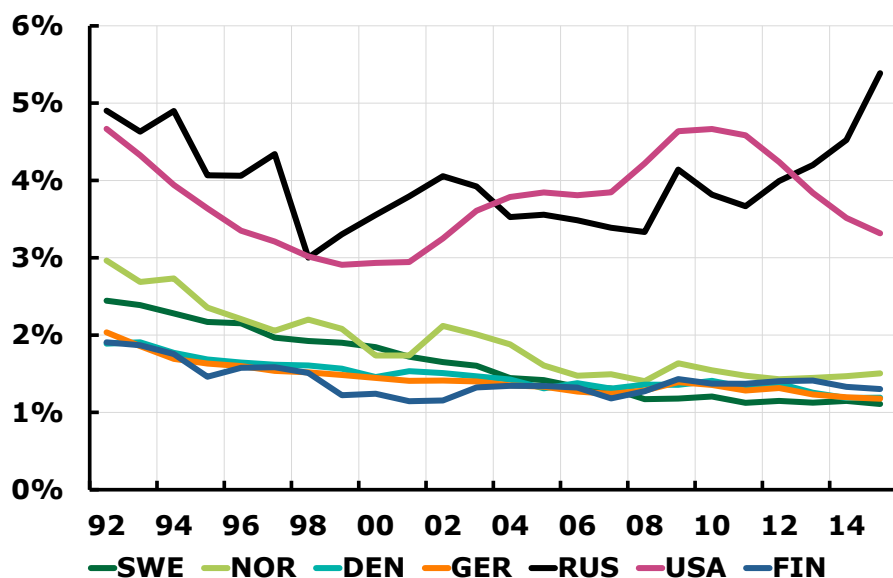
Tillsammans med Försvarsmakten och andra berörda myndigheter behövs en närmare diskussion och analys kring vilka förmågeökningar som kan göras på kort sikt.

- För att på kort sikt snabbt kunna öka vår försvarsförmåga behöver regeringen uppdra till berörda myndigheter att göra en säkerhetsinventering; kartlägga och vidta de ytterligare kapacitetshöjande åtgärder som krävs för att möta ett nytt säkerhetspolitiskt läge.

Ökade försvarsanslag

Centerpartiet menar att allvaret i dagens säkerhetspolitiska läge gör att vi behöver inkalla en ny försvarsberedning redan tidigt nästa år. Försvars- och säkerhetspolitiken kräver långsiktighet och bred politisk förankring. Därför är en ny försvarsberedning ett viktigt och nödvändigt steg i planeringen för att öka svensk försvarsförmåga. Sverige måste vara tillräckligt rustat för att möta nya hot och risker. Genom en försvarsberedning med bred politisk förankring kan vi bättre möta de säkerhetspolitiska utmaningar vi står inför.

Sverige har, sett till försvarsbudgetens andel av BNP, den lägsta försvarspolitiska ambitionen i Norden. Detta behöver förändras. Centerpartiet menar att försvarsanslagen måste öka och detta blir en viktig målsättning för den kommande försvarsberedningen. Resurserna ska användas effektivt men måste höjas.

Källa: Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI)

Centerpartiet vill att den nya försvarsberedningen har som målsättning att i ett första steg öka försvarsanslaget så att det minst hamnar på samma snitt som de övriga nordiska länderna.

Om försvarsberedningen kan enas i detta, så innebär en sådan målsättning att anslagen behöver öka från drygt 1 procent av BNP till omkring 1,3 procent. Det innebär runt 11 miljarder årligen i ökade försvarsanslag.

En ny försvarsberedning behöver utöver det ta fram en långsiktig plan för anslagsförstärkningar för Sveriges militära och civila försvarsförmåga.

- För att på medellång sikt kunna öka vår försvarsförmåga måste en ny försvarsberedning inkallas, som kan påbörja sitt arbete tidigt 2017. Denna försvarsberedning behöver ha som målsättning att i ett första steg öka försvarsanslagen till det nordiska snittet.

Nord Stream II

Aggressivare Ryssland

Rysslands allt mer aggressiva agerande kräver, förutom att Sveriges egen försvarsförmåga höjs, att ett antal andra överväganden görs. Att Ryssland tydligt visat brist på respekt för internationell rätt och andra länders suveränitet, måste få konsekvenser. Vi kan inte ta lättvindigt på att Vladimir Putin har visat sig beredd att med militära medel och även med hot om att använda kärnvapen ta över grannländers territorium, använda flyg mot civila mål i Syrien och att lansera ett informationskrig i syfte att underminera andra länders handlingsutrymme.

Förändrat säkerhetspolitiskt läge och Energiunionen

Det förändrade säkerhetspolitiska läget behöver också ligga till grund för Sveriges analys av förutsättningarna för en ny rysk gasledning i Östersjön. Sedan Nord Stream I fick klartecken har inte bara Rysslands agerande kraftigt förändrats, det finns ett tydligt ställningstagande på europeisk nivå om behovet av mer förnybar energi, vilket en ledning med fossil gas inte bidrar till.

Strategiska hamnar

Vi har sedan hösten 2016 förstärkt vår militära närvaro på Gotland. Det är välkommet. Slite hamn på Gotland är en strategiskt belägen hamn. Det är därför inte lämpligt att låta företag med tydlig koppling till den ryska regimen hyra Slite hamn, eller andra strategiskt belägna hamnar, vid byggandet av gasledningarna. Ryssland har tidigare använt sina gasledningar som ett politiskt vapen. Det vore därför naivt att se Nord Stream II som en rent kommersiell eller teknisk lösning. Vi måste se de säkerhetspolitiska dimensionerna i projektet och göra allt vad som står i vår makt för att Nord Stream II inte byggs. Regeringen måste därför markera och arbeta aktivt mot byggandet av Nord Stream II. Sverige bör ta ställning för att strategiska, svenska hamnar inte kan användas av företag med tydlig koppling till aggressiv, främmande makt.

- Med det säkerhetspolitiska läge som Sverige och våra grannar nu befinner oss i behöver regeringen markera mot byggande av Nord Stream II. Strategiskt viktiga hamnar i Sverige kan inte upplåtas till främmande makt som i närtid uppvisat ett aggressivt beteende.

Sanktioner mot Ryssland

I och med den illegala annekteringen av Krimhalvön 2014 gick EU:s medlemsstater samman och beslutade om att införa sanktioner mot Ryssland. Dessa sanktioner bör fortsätta för att tydligt visa att EU inte accepterar Rysslands agerande.

Det gäller inte minst Rysslands inblandning i kriget i Syrien och bombningarna av den syriska civilbefolkningen. Nu handlar diskussionerna på EU-nivå snarare om sanktionerna alls ska fortsätta. Det är en utveckling åt fel håll. EU har inte råd att förlora sin position gentemot Ryssland. Här måste Sverige vara en tydlig och pådrivande röst. Vi behöver också vara öppna för att skärpa sanktionerna.

- Sverige måste höja rösten för fortsatta sanktioner på EU-nivå mot Ryssland.

Internationellt säkerhetspolitiskt samarbete

Nato-medlemskap

Sverige har under flera år byggt sin säkerhet tillsammans med andra. Dels handlar det om det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet som sker inom ramen för EU och FN men också inom ramen för det nordiska samarbetet. Ska vi fortsätta bygga vår gemensamma säkerhet tillsammans med andra krävs det att vi också vågar ifrågasätta myter som att Sverige skulle vara neutralt och alliansfritt.

Centerpartiet vill, mot bakgrund av Nato:s förändrade roll och det säkerhetspolitiska läget, att Sverige inleder en process om att söka medlemskap i Nato. I detta arbete bör vi eftersträva ett nära samarbete med Finland, med målet att båda länderna kan bli medlemmar samtidigt. Centerpartiet vill också att ett svenskt Nato-medlemskap baseras på en bred politisk samsyn.

I dag har Nato som organisation vuxit med många nya medlemmar inte minst i Östeuropa. Nato har dessutom tagit ansvar för stora internationella insatser, exempelvis i Afghanistan. Våra nordiska och baltiska grannar är en del av detta samarbete. Sverige och Finland är några av de länder som står Nato närmast och ändå är vi inte medlemmar. Regeringen bör därför inleda dialog med Finland om hur en fortsatt process framåt kan se ut.

Vi kommer även fortsatt verka för att stärka det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet. Samtidigt som vi tar resterande del av Norden in i Nato så bör vi arbeta för att Norden ska förklaras vara ett kärnvapenfritt område, samt sätta upp villkor så att ett Nato-medlemskap innebär att kärnvapen och stationär utländsk trupp inte får finnas på svensk mark.

- Sverige behöver inleda en process för att i brett politiskt samförstånd söka medlemskap i Nato. Regeringen bör inleda en dialog med Finland om hur en fortsatt process till ett Nato-medlemskap ser ut.